

Kirjallisuus

- BERGMAN, G. 1939: Untersuchungen über die Nistvogelfauna in einem Schärengebiet westlich von Helsingfors. — Acta Zool. Fennica 23:1—134.
- v. HAARTMAN, L., O. HILDÉN, P. LINKOLA, P. SUOMALAINEN & R. TENOVUO 1963—72: Pohjolan linnut värikuvoin. — Helsinki.
- KIVINIITTY, M. 1977: Perhon lintusoiden luo-

kittelu ja laskentatuloksia niiden pesimälinnustosta. — Suomenselän Linnut 12: 18—23.

- MACARTHUR, R. H. & E. O. WILSON 1967: The theory of island biogeography. — Princeton, New Jersey.
- MAYR, E. 1965: The nature of colonizations in birds. — *Teoksessa* H. G. BAKER & G. L. STEBBINS (toim.): The genetics of colonizing species, s. 29—47, New York.

Varisten sijaistoimintakäyttäytyminen pesällä

KIMMO KAAKINEN

Sotkamon Haapalanlahdella osuin 14.6.1977 lähellä pellonreunaa sijaitsevalla mäntykankaalla variksen reiviiriin. Sivulle vilkaistessani keksin n. 15 m:n päässä maahan liikkumattomaksi painautuneen, lentokyvyttömän variksenpoikasen. Kaikesta päätellen se oli juuri lähtenyt pesästä, jonka huomasin korkealla männynssä miltei poikasen yläpuolella. Muita poikasia ei pesäpuun ympäristössä näkynyt.

Poikkesin rengastamaan poikasen, jolloin hermostuneet emot kiihtyivät entisestään ja lentää lehahtelivat kiivaasti raakkuen matalalla ympärilläni, lähimmillään vajaan 5 m:n etäisyydellä. Lentojensa välillä linnut istahtivat aina hetkeksi mäntyjen alaoksille, joilla liikehtivät ja kohauttelivat ruumistaan lakkaamatta. Varsinaisiin hyökkäyksiin ne eivät koko aikana uskaltaneet. Poikasen rääkynä sai emot suunniltaan ja laukaisi lisäksi odottamattoman reaktion: ne alkoivat äkkiä napsia poikki ja pudotella kuivuneiden alaoksien pikkuoksia, toinen emo toista aktiivisemmin. Kyseessä oli ilmeinen sijaistointi, siis aiheuttomalta näyttävä vaistotoiminta, joka purkautuu mm. tilanteissa, joissa jokin toinen vaisto — esimerkiksi hyökkäys on voi-

makkaasti aktivoinut, mutta ei pääse laukeamaan. Tällöin latautunut hermostoenergia voi purkautua tilanteeseen sopimattomana käyttäytymisenä, esim. juuri kuvatunlaisin pesänrakennustoimin.

Poistuin nopeasti paikalta. Varisparin rauhoittuminen kesti yli 20 minuuttia, jona aikana olin ehtinyt vajaan puolen km:n päähän. Parin räyhäkkä esiintyminen havahdutti kaikki lähiseudun varikset ja näytti herättävän levottomuutta muidenkin lintujen keskuudessa.

Summary: Twig-cutting as displacement activity in the Hooded Crow

A pair of Hooded Crows *Corvus corone cornix* gave loud warning cries, when a chick was ringed. However, in response to the cries of distress of the chick, the parents unexpectedly began to cut off twigs from the dry lower branches of nearby pines. The twigs were then allowed to fall on the ground. Twig-cutting activity is usual in connection with nest building, but in this case it was probably a displacement activity.